

Hoge commissaris te Djakarta (Van Bylandt) aan minister van Buitenlandse Zaken (Beyen) en minister zonder portefeuille (Luns), 11 mei 1953

Mede voor Defensie.

Referte Uw telegram 123.

De Aneta-weergave van de persconferentie heeft uiteraard ook mijn ontstemming gewekt en ik heb destijds overwogen mijnerzijds een verklaring af te geven. Ik heb na beraad echter Martinot van Aneta verzocht om Abdulgani om een rechtzetting te vragen. Deze is gepubliceerd in Aneta van 30 April jl. (14.00 uur) en luidt:

'Zodra een Zeemachtmissie van een andere mogendheid in Indonesië in functie treedt zullen de werkzaamheden van de achtergebleven leden van de Nederlandse Zeemacht door de Nederlandse Regering kunnen worden beëindigd'.

Abdulgani verklaarde aan Martinot, dat de persconferentie door hem in lichte toon was gehouden, maar dat de dagbladen zijn 'grapjes' dooernstig hebben opgenomen.

Overigens was Abdulgani's positie in Surabaya niet benijdenswaard. Tijdens Wilopo's bezoek aan die stad op 20 April jl. had de Marinechef Nazir harde woorden gesproken over het ruïneren van de Marine, die de NMM niet kan missen, door politici.

Anderzijds bleek in zekere politieke kringen de agitatie tegen iedere activiteit van de NMM na 1 Januari 1954 sterk, sterker misschien dan de Indonesische Regering had vermoed.

Abdulgani is toen uitgezonden in dubbele functie: als ex-voorzitter van de onderhandelingsdelegatie en als Secretaris-Generaal van Voorlichting teneinde alle betrokkenen te apaiseren.

Hij heeft zich daarbij natuurlijk in bochten moeten wringen aangezien zijn Regering nu eenmaal niet gewend is ten aanzien van enig probleem een klaar en duidelijk standpunt in te nemen, en met name nimmer bereid is geweest de Missie tegen aanvallen van buitenaf te verdedigen. Toen Uwerzijds dan ook in Uw 58 gevorderd werd, dat in de briefwisseling behorende bij het liquidatieprotocol de Indonesische Regering zich zou verbinden stelling te nemen tegen eventuele hernieuwde agitatie tegen de NMM, heb ik U bij mijn 115 moeten seinen, dat de Indonesische Regering een dergelijke clause niet kon accepteren. In plaats daarvan is toen na veel pourparlers de formulering gekomen, dat de Nederlandse Regering om 'dringende redenen' te harer beoordeling de afrondingswerkzaamheden zou kunnen laten vervallen.

Uit de berichtgeving van deze post sinds 1952 omtrent het toekomstig beleid ten aanzien van de Missie blijkt wel, dat het dezerzijds als een Nederlands belang is gezien de Missie zo snel en zo elegant mogelijk te liquideren, aangezien wij er niets bij winnen dat de Missie bij voortduring het voorwerp van politiek gekrakeel hier te lande blijft.

Ik ben dan ook niet geporteerd geweest voor enige Missieactiviteit na 1 Januari 1954, zie mijn 87. Blijkens Uw 58 achtte U deze opvatting te rigoureuus en heeft U vervolgens in het 'afronden' van enkele zeemachtopleidingen bewilligd, ook toen de oorspronkelijk door U gevorderde uitdrukkelijke garantie tegen voortgezette agitatie niet werd verleend.

De vraag nu, of Abdulgani's uitlatingen een 'dringende reden' opleveren, dient in het licht van het voorgaande te worden beschouwd en ik meen, dat een demarche als door U overwogen zo kort na het verlenen van de officiële goedkeuring op het liquidatieprotocol een te straffe maatregel zou zijn, speciaal ook gezien bovengeciteerde rechtzetting. Zij zou mijns inziens hier dan ook niet worden begrepen. Overigens is Abdulgani er door Van Ittersum op gewezen, dat dergelijke uitlatingen wellicht door de Nederlandse Regering als dringende reden zouden kunnen worden

opgevat, hetgeen enige indruk gemaakt schijnt te hebben, aangezien Abdulgani zich gemelijk tegenover een derde zou hebben uitgelaten, dat 'die verd... . Van Ittersum maar met die brief zwaait'.

Inmiddels is de agitatie in de pers geheel geluwd, ook omdat andere politieke kwesties de aandacht opeisten (de liquidatie van de 17 October-affaire met de nauwelijks voorkomen Kabinetscrisis).

Mocht echter in de toekomst opnieuw agitatie oplaaien, dan zal ik de eerste zijn om U te adviseren tot de door U overwogen maatregel.